

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 570/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť P. D., L., zastúpeného advokátkou Mgr. M. M., P., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho základných práv podľa čl. 15 ods. 1, čl. 19 ods. 1, čl. 41 ods. 1, 3 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 32 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenie práv podľa čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23 CoP 51/2011 z 12. septembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. D. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. októbra 2012 doručená sťažnosť P. D. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a jeho základných práv podľa čl. 15 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a čl. 41 ods. 1, 3 a 4 ústavy a podľa čl. 32 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie práv podľa čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa a porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 CoP 51/2011 z 12. septembra 2011 (ďalej aj „namietaný rozsudok“). Sťažnosť bola doplnená na základe výzvy ústavného súdu podaním sťažovateľa doručeným ústavnému súdu 6. novembra 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že *«Okresný súd Piešťany rozsudkom zo dňa 03.03.2011, č. k. 10 P 48/2010 vo veci starostlivosti súdu o maloletých vrátane určenia výživného, rozhodol: „Súd návrh otca mal. dieťaťa na zníženie výživného zamietá“ a súčasne rozhodol o úprave styku sťažovateľa s maloletým dieťaťom.»*

Proti tomuto výroku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd tak, že rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch o výživnom a o úprave styku potvrdil.

Namietaný rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 24. októbra 2011 a sťažovateľ podal proti nemu dovolanie, ktoré dovolací súd odmietol z dôvodu procesnej neprípustnosti bez preskúmania správnosti napadnutého rozhodnutia. Rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 6 Cdo 165/2012 z 8. augusta 2012 bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľa 5. septembra 2012.

Sťažnosť sťažovateľa riešil vo vzťahu ku krajskému súdu aj ústavný súd v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 66/2012, ktorý ju však odmietol pre neprípustnosť, keďže nebolo rozhodnuté o dovolaní.

Sťažovateľ namieta, že namietaným rozsudkom krajského súdu bolo porušené jeho základné právo *„na konanie pred nestranným súdom zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru..., ďalej čl. 32*

ods. 3 a 4 Listiny... ako aj práva podľa čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa, čl. 41 ods. 1, 3, 4 ústavy, čl. 19 ods. 1 ústavy“ a „ rovnosť práv zaručenú v článku 12 Ústavy SR“.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej podrobne cituje z namietaného rozsudku krajského súdu a nesúhlasí s jeho skutkovými a právnymi závermi, že *„nedošlo k podstatnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu výšky výživného“*, hoci v rozhodnom období došlo k zmene príjmu otca o 160 € mesačne a na strane matky zvýšenie príjmu o 220 €.

Podľa sťažovateľa *„odvolací súd neodôvodnil riadne svoje rozhodnutie, nevieme preskúmať, z akých príjmov odporcu súd vychádza, či zvolil rozdielny alebo rovnaký prístup pri posudzovaní výšky príjmu otca, ako prvostupňový súd v čase prvej úpravy, keď prvostupňový súd pri posudzovaní výšky príjmu otca bral do úvahy aj cestovné náhrady a ustálil výšku príjmu na 750 € mesačne, a či odvolací súd bral do úvahy iba príjem bez náhrad a ustálil príjem otca 297,24 €, či pri posudzovaní súčasných pomerov berie odvolací súd do úvahy zdá sa len čistý príjem bez náhrad, t. j. robí zmätočným nielen rozsudok odvolacieho súdu, ale aj celé konanie tak pred súdom prvého stupňa, ako aj odvolacie konanie. Takýto postup nemôže viesť k presvedčivosti rozsudku ani k naplneniu práva na spravodlivý súdny proces. Rozsudok je potom nepreskúmateľný, vnútorne si odporujúci, arbitrárny a zjavne neodôvodnený. Potom je aj záver, ku ktorému sa takýmito zmätočnými úvahami dopracoval v príkrom rozpore so spravodlivým a zákonným postupom. Takýmto postupom odvolací súd poprel nie len právo na spravodlivý súdny proces (zaručené v článku 46 Ústavy SR, ale aj právo na život (zaručené v článku 15 Ústavy SR) a ľudskú dôstojnosť a rovnosť práv (zaručené v článku 12 Ústavy SR). Neplatenie výživného je trestným činom zanedbania povinnej výživy podľa Trestného zákona. Takýto rozsudok otca automaticky vystavuje nebezpečenstvu trestného stíhania a straty osobnej slobody, pričom matka už podala trestné oznámenie pre neplatenie výživného v plnej výške...“*

Sťažovateľ v sťažnosti tiež poukazuje na to, že odvolací súd riadne *„neprejednal odvolanie...“* a *„... Rovnako sa nezaoberal dôkazmi o hľadani si práce. Preto sa dôvodne domnievam, že mi bola odňatá možnosť konať pred súdom..., keďže bolo potrebné doplniť dokazovanie, a to aj ohľadom úpravy styku s maloletým, ktorou úpravou v zmysle rozsudku*

došlo k obmedzeniu mojich rodičovských práv, ktorá neumožňuje rozvíjať plnohodnotný vzťah oca a syna.“

Sťažovateľ na základe uvedeného ústavnému súdu navrhol, aby nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 41 ods. 1, 3, 4, a čl. 19 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, článku 15 ods. 1 Ústavy..., právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru..., čl. 32 ods. 3 a 4 Listiny..., čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa Rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 12.09.2011, sp. zn. 23 CoP 51/2011 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 12.09.2011, sp. zn. 23 CoP 51/2011 sa zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie,

Krajský súd Trnava je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 269,58 €... na účet jeho právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom

predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

1. Pokiaľ ide o namietané porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru konaním a rozhodnutím krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom, ústavný súd uvádza, že toto bolo predmetom preskúmania v rámci konania na dovolacom súde, teda patrilo to najprv do právomoci Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Ústavný súd v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 66/2012 a svojím uznesením z 8. februára 2012 sťažovateľa poučil o tom, že jeho sťažnosť vo vzťahu ku krajskému súdu bola podaná predčasne a až po rozhodnutí o dovolaní bude môcť preskúmať okrem rozhodnutia dovolacieho súdu prípadne aj právoplatné rozhodnutie krajského súdu.

Keďže sťažovateľ, zastúpený kvalifikovanou právnou zástupkyňou, v sťažnosti a jej petite nenamieta porušenie svojich označených práv rozhodnutím najvyššieho súdu o dovolaní, v konaní ktorom bolo preskúmané rozhodnutie krajského súdu, ústavný súd

nemal inú možnosť, ako jeho sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože v súvislosti s namietaným porušením práv je z ústavného hľadiska podstatné a určujúce najprv preskúmanie postupu a konečného rozhodnutia najvyššieho súdu (obdobne m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05), hoci je nepochybné, že lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu bola zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému uzneseniu krajského súdu.

Ústavný súd v danej veci zobral v tejto veci do úvahy aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Kadlec a ostatní proti Českej republike), v zmysle ktorej musia súdy (vrátane ústavného súdu) pri uplatňovaní procesných pravidiel zabrániť jednak prehnanému formalizmu, ktorý by bol v rozpore s princípmi spravodlivého súdneho konania, ale na druhej strane aj prílišnej benevolencii, ktorá by vo svojich dôsledkoch mohla znamenať až negáciu zákonom ustanovených procesných náležitostí, resp. predpokladov na konanie (m. m. IV. ÚS 406/2010).

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd sťažnosťou v tejto časti meritórne nezaoberal, ale z dôvodu nedostatku svojej právomoci ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol (obdobne ako III. ÚS 491/2012).

2. Namietané porušenie ostatných práv sťažovateľa podľa čl. 15 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a čl. 41 ods. 1, 3 a 4 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 32 ods. 3 listiny, ako aj porušenie práv podľa čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa a porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy v sťažnosti nie sú vecne vôbec odôvodnené (návrh podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde musí obsahovať odôvodnenie).

Ústavný súd pripomína, že taký rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľa k namietanému porušeniu týchto práv, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (m. m. IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 194/09).

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (obdobne II. ÚS 117/05).

Ústavný súd preto aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa odmietol jeho sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2012